

fot. Nobiles

MALOWANE SŁOJE

Zwykle lubimy kontakt z ciepłym w dotyku, naturalnym drewnem. Wszechstronność tego materiału sprawia, że jest on budulcem wielu elementów wykończenia i wyposażenia domu. Jego zróżnicowane funkcje wymagają jednak różnych powłok ochronnych i dekoracyjnych o odmiennych cechach. Jedne wykorzystamy do pokrycia stylowych szafek kuchennych, inne do wykończenia drewnianych podłóg, jeszcze inne – do zabezpieczenia mebli ogrodowych.

Cezary Jankowski

Preparaty stosowane na zewnątrz

Dekoracyjne malowanie drewna narażonego na oddziaływanie promieni słonecznych, deszczu i mrozu powinno być zawsze poprzedzone lub połączone z jego **impregnacją**. „Połączone” dlatego, gdyż impregnowanie niekoniecznie musi stanowić odrębny zabieg; dostępne są obecnie wyroby lakiernicze zawierające również substancje impregnujące.

Jednak konstrukcje **szczególnie narażone na niszczenie** – stojące na wolnym powietrzu płoty, altany czy pergole **I** – powinny najpierw zostać **zaimpregnowane metodą próżniowo-ciśnieniową** w wyspecjalizowanym zakładzie, a dopiero później pomalowane farbą lub lakierem ozdobno-ochronnym.

Preparaty najczęściej używane do dekoracyjnego malowania użytkowanych na zewnątrz elementów drewnianych to **lakierobejce impregnujące**. W praktyce ich właściwości oraz sposób użycia nie różnią się – pomijając ich większą lepkość – od cech i metod stosowania impregnatów barwiących (omawiamy je szczegółowo w artykule „Drewno jak stal”, w tym numerze **BD**).

Jeśli drewno użytkowane poza domem zamierzamy pomalować **farbami kryjącymi** lub **półprzezroczystymi**, należy nałożyć na nie podkład z bezbarwnej lakierobejcy i dopiero tak przygotowane pokryć farbą.

Farby i lakiery do drewna we wnętrzach

W domu preparatami lakierniczymi wykańczamy najczęściej boazerie, drewniane sufity, meble z naturalnego drewna czy niemalowaną stolarkę drzwiową oraz wiele innych drobnych przedmiotów. Wprawdzie wewnątrz budynku nie za-

I Czymkolwiek planujemy pokryć docelowo elementy drewniane w otoczeniu domu, uprzednio powinny one zostać zaimpregnowane ciśnieniowo (fot. Gartenholz H&H)

chodzi w zasadzie szczególna potrzeba impregnowania drewna, niemniej w domach wykańczanych dużą jego ilością pewne elementy warto zabezpieczyć **nie toksycznymi impregnatami**, zawartymi w niektórych lakierach do wnętrza. Ma to uzasadnienie zwłaszcza dla dużych powierzchni boazerii, skrzydeł drzwiowych czy obłożonych drewnem sufitów – w tych przypadkach wskazane jest działanie według opisanego niżej schematu.

Najpierw malujemy powierzchnię drewna lakierobejcą rozcieńczalnikową (bezbarwną lub kolorową) **2**, a po jej wyschnięciu nakładamy bezbarwny lakier nawierzchniowy (może to być lakier rozcieńczalnikowy na bazie żywic alkidowych lub wodorozcieńczalny, akrylowy). W ten sposób zabezpieczamy materiał, podkreślamy jego naturalny rysunek, a jednocześnie warstwa nawierzchniowa będzie izolować od kontaktu z substancjami impregnującymi i nada elementom wymagany połysk oraz wytrzymałość. Łatwiej też będzie w przyszłości przeprowadzić odnawianie, gdyż konieczne wtedy przetarcie lakieru nawierzchniowego drobnopłynnym papierem ściernym nie zatrze rysunku słoików.

Często decydujemy się pokryć barwną kryjącą powłoką malarską meble i inne, mniejsze elementy wyposażenia. Pamiętajmy jednak o tym, że tradycyjne farby do drewna (olejne, ftalowe) utworzą na nich gładką, szczelną powłokę – po pomalowaniu trudno będzie zgadnąć, z czego przedmiot wykonano: z drewna czy może z tworzywa sztucznego lub metalu. Ponadto ta-

2 Lakierobejca nadająca satynowy połysk (fot. Dyrup)

ka twarda i nieelastyczna powłoka może pękać oraz łuszczyć się, drewno bowiem „pracuje” zmieniając swoje wymiary zależnie od stopnia wilgotności.

Zupełnie inny efekt uzyskamy używając do malowania **nowoczesnych farb kryjących**, które umożliwiają zachowanie widocznej naturalnej faktury drewna, nadając mu jednocześnie określony kolor. Podobnie jak lakiery, farby te produkowane są głównie na bazie żywic alkidowych lub akrylowych, jako wyroby rozcieńczalnikowe bądź wodorozcieńczalne. **Trwałość ich barw, elastyczność, a także możliwość odprowadzenia z drewna wilgoci**, sprawiają, że można nimi malować nie tylko elementy użytkowane w pomieszczeniach suchych, ale również te narażone na kontakt z wilgocią: ramy okienne **3**, futryny i drzwi zewnętrzne.

Przygotowanie podłoża

Drewno – zarówno „zewnętrzne”, jak i to „domowe” – musi zostać przed malowaniem **wysuszone** do wilgotności nie większej niż 10%, a także **oszlifowane**. Jeśli naszym celem jest **renowacja starej powłoki**, działanie należy uzależnić od jej ro-

dzaju i stanu. Jeżeli chcemy przywrócić elementom drewnianym naturalny „drewniany” wygląd, a także w przypadku, gdy nałożona wcześniej farba łuszczy się, trzeba **starą powłokę całkowicie usunąć**. Płaskie powierzchnie można w tym celu oszlifować, a nawet ostrugać; na przedmioty o skomplikowanych kształtach lepiej zastosować preparaty do usuwania powłok lakierniczych. Po takim wstępnym oczyszczeniu drewno trzeba wygładzić papierem ściernym. Stare powłoki w dobrym stanie wystarczy **zmatowić przez oszlifowanie**. Ewentualne ubytki drewna uzupełnia się szpachlówką (np. akrylową), a w miejsca większych uszkodzeń wkleja się wstawki z dopasowanych kawałków drewna.

3 Powłoki na bazie żywic akrylowych zapewniają trwałość barwy elementów drewnianych i chronią je przed działaniem czynników atmosferycznych (fot. Domex Okna i Drzwi)

Malowanie

Jako pierwszą warstwę na surowe drewno najlepiej nałożyć **lakier** lub **farbę rozcieńczalnikową**, ponieważ w mniejszym stopniu niż farby wodorozcieńczalne powodują one podnoszenie się włókien drewna. Kolejne warstwy można już tworzyć z **dowolnego materiału lakierniczego**, za pomocą pędzla, wałka lub pistoletem natryskowym. Jeśli używamy **pędzla** albo **wałka**, narzędzie prowadzimy wzdłuż włókien drewna, starając się równomiernie nakładać preparat. Przy malowaniu powierzchni pionowych warto używać materiałów o własnościach **tiksotropowych**, zapobiegających spływaniu świeżej farby – unikniemy wówczas powstawania nieestetycznych zacieków. Elementy drewniane z reguły maluje się dwukrotnie, szlifując ewentualnie powierzchnię przed nałożeniem kolejnej warstwy.

>> Dajmy drewnu odetchnąć

Preparaty nakładane na drewno eksploatowane na wolnym powietrzu nie mogą tworzyć szczelnych, nieprzepuszczających pary wodnej powłok. W litych elementach drewnianych prędzej czy później pojawią się bowiem pęknięcia, przez które woda będzie mogła przeniknąć w głąb drewna. Jeśli wówczas szczelna powłoka lakiernicza uniemożliwi jej odparowanie, wytworzone wewnątrz elementu ciśnienie będzie wypychać parę, która wywierając od spodu nacisk na powłokę może doprowadzić do jej oderwania i odspojenia się od podłoża. Z tego właśnie powodu nie znajdują tu zastosowania np. farby ftalowe, tworzące szczelne, a przy tym nieelastyczne powłoki.

fot. Gartenholz H&H

Do malowania kryjącego na zewnątrz przeznaczone są farby głęboko wnikające w strukturę drewna, zmniejszające jego nasiąkliwość oraz pęcznienie. Utworzone przez nie powłoki mogą tworzyć warstwę całkowicie kryjącą lub lekko prześwietlającą, zachowującą rysunek słoików. Najczęściej są to farby alkidowe o własnościach tiksotropowych (czyli niekapiące). Trwałe i elastyczne powłoki dają również wodorozcieńczalne farby akrylowe.

Lakiery do podłóg

Powierzchnie drewniane **szczególnie narażone na ścieranie** – czyli m.in. podłogi, schody i podesty **4** – powinny zostać zabezpieczone **twardą, odporną na uszkodzenia powłoką lakierniczą**. Ze względu na dużą powierzchnię pokrycia, użyte do malowania preparaty **nie mogą zawierać substancji toksycznych**, wywołujących uczulenie czy wydzielających zapach. Popularne dawniej powłoki wykonywane z użyciem dwuskładnikowych lakierów epoksydowych, mimo wysokiej trwałości zostały właściwie wyeliminowane przez **nowe, bardziej przyjazne środowisku materiały lakiernicze**. W tej grupie wyrobów najczęściej spotyka się lakiery **rozcieńczalnikowe** na bazie poliuretanu oraz **wodorozcieńczalne** – np. poliuretanowo-akrylowe **5**, przy czym powłoka wykonana z tych pierwszych z reguły wykazuje większą trwałość. Mankamentem środków rozcieńczalnikowych jest wydzielana podczas wysychania przykrawoń. Po nałożeniu lakieru trzeba przez kilka dni intensywnie wietrzyć pomieszczenie, aż do całkowitego zaniku zapachu. Wyroby wodorozcieńczalne są praktycznie bezwonne, a utworzona z nich elastyczna powłoka, choć mniej odporna na ścieranie, nie łuszczy się i nie pęka.

Niektóre lakiery podłogowe mogą powodować **ciemnienie** surowego drewna,

4 Drewniane schody, podesty i podłogi są szczególnie narażone na ścieranie (fot. Alco)

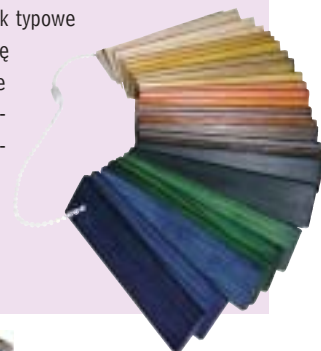

Żadnego lakieru nie można nakładać na podłogę woskowaną czy pastowaną; taka posadzka bezwzględnie wymaga cyklinowania

>> Barwnie i przejrzystość

Elementy drewniane użytkowane wewnątrz pomieszczeń (meble, parapety itp.) wykańczamy najczęściej lakierami bezbarwnymi lub farbami kryjącymi. Coraz częściej jednak typowe lakiery zastępowane są przez lakierobejce i lazury, zmieniające barwę materiału przy zachowaniu rysunku słojów. Obecnie trudno jednoznacznie rozdzielić te wyroby, gdyż cechują je podobne własności oraz zastosowanie. Dodatkowo mogą zawierać substancje kwalifikujące je do grupy środków impregnujących.

Za pomocą powłok ochronnych można nadać drewnu jeden z wielu odcieni zachowując naturalny rysunek jego słojów (fot. Trade JKK)

dlatego przed ich nałożeniem konieczne jest pokrycie podłogi **izolującym lakierem caponowym** (tzw. kaponem).

Przygotowanie podłoża

Lakiery podłogowe można nakładać na surowe, oszlifowane drewno lub – jako powłoki renowacyjne – na malowane wcześniej podłoża. Przed malowaniem posadzkę należy zawsze dokładnie odkurzyć, a wszelkie ubytki i wgłębienia wypełnić szpachlówką o dobranej barwie (w praktyce parkieciarze najczęściej używają do tego celu pozostałości z cyklinowania drobnych wiórków, rozrobionych klejem do parkietu).

Przy renowacji podłogi stary lakier powinien zostać **przeszlifowany** drobnoziarnistym papierem ściernym. W miejscach wytartych do „żywego” drewna konieczne będzie nałożenie warstwy lakieru izolującego oraz warstwy wyrównującej z lakieru podłogowego. Przy **znacznych uszkodzeniach** powierzchni lepiej poddać całą podłogę **cyklinowaniu**, a następnie polakierować w taki sam sposób, jak surowe drewno. Jeżeli na stary lakier nakładane były w przeszłości środki konserwujące, przed odnowieniem trzeba je zmyć preparatem odpowiednim do rodzaju powłoki ochronnej.

Lakierowanie

O ile wynika to z zaleceń producenta, przed nałożeniem lakieru nawierzchniowego surowe drewno należy **pomalować izolującym podkładem caponowym**. Pierwszą warstwę lakieru nakładamy po jego wyschnięciu. Używamy do tego

5 Wodorozcieńczalne poliuretanowo-akrylowe lakiery do parkietu są przyjazne dla środowiska (fot. Dyrup)

miękkiego pędzla, wałka z krótkim włosiem lub specjalnej zgarniaczki. Lakier należy nakładać **dość obficie**, aby umożliwić jego samoistne rozlewanie się po powierzchni podłogi.

W przypadku renowacji podłóg dobrze utrzymanych wystarczy niekiedy jednokrotne malowanie, ale **surowe drewno lub mocno zniszczoną podłogę trzeba pokryć dwiema warstwami lakieru**. Przed nałożeniem drugiej warstwy powierzchnię należy przetrzeć drobnoziarnistym papierem ściernym. Wprawdzie pomalowana podłoga już po 12-24 godzinach nadaje się do ostrożnego użytkowania, ale pełną wytrzymałość powłoka uzyskuje dopiero po 3-7 dniach. ■

Dane teleadresowe producentów zamieściliśmy na str. 65.

Co, za ile:

– lakierobejce impregnujące	25-40 zł/l
– lazury	30-40 zł/l
– lakiery caponowe	10-12 zł/l
– lakiery poliuretanowe	20-30 zł/l
– lakiery do podłóg rozcieńczalnikowe	20-50 zł/l
– lakiery do podłóg wodorozcieńczalne	40-60 zł/l
– farby alkidowe	15-25 zł/l
– farby akrylowe	25-35 zł/l

Podajemy ceny brutto